

ΤΟΥ ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΤΗ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κ. Π. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΥ

Πώς να διαβάσουμε τις εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

Οι εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για την πορεία σύγκλισης της ελληνικής οικονομίας περιγράφουν με σαφήνεια την ουσιαστική πρόοδο που έχει επιτελεσθεί στον τομέα των πληθωρισμού και των δημοσιονομικών ελλειψών, σημειώνει ο κ. Παναγιώτης Θωμόπουλος, υποδιοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος. Επισημαίνονταν βεβαίως και ορισμένους κινδύνους που δεν διαφέρουν πάντως από εκείνους που είχαν επισημανθεί στην Έκθεση Σύγκλισης του 1998 η οποία είχε συνταχθεί για τα κράτη που εντάχθηκαν από την πρώτη στιγμή στη ζώνη του ευρώ.

Η διατηρησιμότητα των πληθωρισμού σημαίνει ότι δεν θα πρέπει να είναι σε μεσοπρόθεσμη βάση σημαντικά υψηλότερος του 2%. Ενδεχόμενες υπερβάσεις του ορίου αυτού, εξηγεί ο ίδιος, μπορεί να συμβούν ως αποτέλεσμα της ορθής επιδίωξης να επιτύχουμε, όπως έχει συμβεί τα τελευταία τρία χρόνια, αύξηση του κατά κεφαλήν εγχώριου προϊόντος και εισοδήματος ταχύτερη από τις βιομηχανικά ανεπτυγμένες χώρες της ζώνης του ευρώ.

Οι εκθέσεις αναγνωρίζουν ακόμη την ουσιαστική πρόοδο για τον περιορισμό των ελλειμμάτων. Η επισήμανση που γίνεται ως προς την ταχύτητα μείωσης του δημόσιου χρέους, οφείλεται κατά κύριο λόγο στην αύξηση του δραχμικού χρέους λόγω της ανατίμησης του δολαρίου και του γιεν που μεταφράζεται σε αύξηση του χρέους όταν μετράται σε δραχμές.

Εξέλιξη, εξηγεί ο κ. Θωμόπουλος, αναστρέψιμη διότι όταν τα προσεχή χρόνια ισχυροποιηθεί το ευρώ τότε το εξωτερικό χρέος της Ελλάδος θα εμφανισθεί μικρότερο μετρούμενο σε ευρώ, το οποίο αναμένουμε να γίνει σύντομα το εθνικό μας νόμισμα.

Εξάλλον, προσθέτει, η μεγάλη δέσμευση του Προγράμματος Σταθερότητας είναι να πετύχουμε τους δημοσιονομικούς στόχους, ώστε το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης να εξαλειφθεί ουσιαστικά το 2001 και να μετατραπεί σε πλεόνασμα το 2002.

Τέλος, ο κ. Θωμόπουλος επικυρώνει την κοινή πεποίθηση σύμφωνα με την οποία η πολιτική της ιδιωτικοποίησης πρέπει να προχωρήσει, ενώ επίσης, η απελευθέρωση στις αγορές πρέπει να γίνει ταχύτερα, με στόχο τη γενικότερη ενίσχυση των ανταγωνισμού παράλληλα με την εξάλειψη δυσκαμψιών που παρατηρούνται στην αγορά εργασίας στην Ελλάδα και οδηγούν τελικά σε μεγαλύτερη ανεργία και μικρότερο εισόδημα.

X. A. Παπαδημητρίου

**Εχουμε δύο σημαντικές εκθέσεις για την πρόοδο
της ελληνικής οικονομίας, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή
και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.**

Πώς θα τις χαρακτηρίζατε;

Εχουμε πράγματι δύο καλές εκθέσεις για την ελληνική οικονομία. Βάσει αυτών, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ενωσης και τέλος το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (Eco/Fin) θα αποφασίσουν για την ένταξη της Ελλάδας στη νομισματική ζώνη του ευρώ στις 19 Ιουνίου 2000.

Οι εκθέσεις αυτές είναι θετικές.

Ποιο είναι το θετικό τους στοιχείο;

Διαπιστώνουν με σαφήνεια ότι η Ελλάδα έχει εκπληρώσει τα κριτήρια σύγκλισης και έχει γίνει μια μεγάλη και ουσιαστική πρόοδος τα τελευταία πέντε χρόνια, ιδιαίτερα στον τομέα του πληθωρισμού και των δημοσιονομικών ελλειψών. Εχουμε σήμερα πληθωρισμό και δημοσιονομικά ελλείμματα χαμηλότερα από άλλα κράτη που είναι ήδη μέλη της ζώνης του ευρώ, ενώ συγχρόνως έχουμε υψηλό ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ.

**Πώς αποτιμάτε την πρόοδο και τους κινδύνους
που καταγράφονται στην Εκθεση Σύγκλισης 2000 της EKT;**

Η πρόοδος για την ονομαστική και πραγματική σύγκλιση περιγράφεται πολύ σωστά. Βεβαίως οι εκθέσεις επισημαίνουν και ορισμένους κινδύνους για το μέλλον. Θέλω όμως να υπογραμίσω ότι παρόμοιοι κίνδυνοι είχαν επισημανθεί στην Εκθεση Σύγκλισης του 1998 και για άλλα κράτη τα οποία μετά από μερικούς μήνες εντάχθηκαν στη ζώνη του ευρώ.

Αυτό που απασχολεί περισσότερο τους συντάκτες των εκθέσεων είναι η διατηρησιμότητα του πληθωρισμού και η σχετικά ταχεία μείωση του δημόσιου χρέους ως ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος.

Πώς πρέπει να κατανοούμε την έννοια της διατηρησιμότητας του πληθωρισμού;

Σημαίνει ότι ο πληθωρισμός δεν θα πρέπει να είναι σε μεσοπρόθεσμη βάση ανώτερος του 2% ή, θα έλεγα, δεν θα πρέπει να είναι σημαντικά πάνω από 2%. Γιατί, η Ελλάδα μπορεί, κατά καιρούς, να έχει πληθωρισμό ελαφρά υψηλότερο από το όριο αυτό, αλλά η υπέρβαση θα πρέπει να είναι προσωρινή. Πρέπει να γνωρίζουμε ότι δεν μπορούμε να έχουμε τον πολύ χαμηλό πληθωρισμό που παρουσιάζουν οι βιομηχανικά ανεπτυγμένες χώρες της ζώνης του ευρώ. Θα έχουμε πληθωρισμό υψηλότερο από τις χώρες αυτές επειδή θα επιδιώξουμε, ως οφειλούμε και έχουμε πετύχει τα τελευταία τρία χρόνια, αύξηση του κατά κεφαλήν εγχώριου προϊόντος και εισοδήματος ταχύτερη από τις χώρες αυτές.

Στον τομέα των υπηρεσιών η ταχύτερη αύξηση του εισοδήματος (πχ κουρείς, εστιάτορες, εφημεριδοπώλες κλπ.) επιτυγχάνεται με το να αυξάνονται με μεγαλύτερο ρυθμό οι τιμές για τις υπηρεσίες αυτές, χωρίς ωστόσο να σημαίνει αυτό ότι οι τιμές στους τομείς αυτούς θα φθάσουν άμεσα στο επίπεδο των περισσότερο ανεπτυγμένων χωρών. Συνοπτικά στους τομείς αυτούς, η ταχύτερη αύξηση του εισοδήματος μετατρέπεται σε μεγαλύτερη αύξηση των τιμών που αυξάνει τον πληθωρισμό στην Ελλάδα σε σύγκριση με τις άλλες χώρες.

Ενα άλλο σημείο στο οποίο κρίνονται οι εκθέσεις ικανοποιητικές είναι ο τρόπος με τον οποίο περιορίστηκαν τα δημοσιονομικά προβλήματα. Πώς όμως θα αντιμετωπίσουμε τις απαιτήσεις του Συμφώνου Σταθερότητας;

Η Εκθεση αναγνωρίζει βεβαίως τη μεγάλη και ουσιαστική πρόοδο για τον περιορισμό των ελλειμμάτων, διότι παρόλο το υψηλό επίπεδο των δημοσίων επενδύσεων το πρωτογενές πλεόνασμα της Γενικής Κυβέρνησης είναι μεγάλο σε σύγκριση με τα ελλείμματα πριν από μερικά χρόνια.

Υπάρχει ωστόσο ένα μικρό “αγκάθι”, καθότι το δημόσιο χρέος δεν μειώνεται ανάλογα ως ποσοστό του εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ).

Τα δύο τελευταία χρόνια έπρεπε να έχει μειωθεί ταχύτερα το δημόσιο χρέος. Επειδή όμως σημαντικό τμήμα του είναι σε συνάλλαγμα, η ανατίμηση ιδιαίτερα του δολαρίου και του γιεν έναντι της δραχμής μεταφράζεται σε αύξηση του χρέους όταν μετράται σε δραχμές.

Βεβαίως αυτή η εξέλιξη είναι αναστρέψιμη διότι όταν τα προσεχή χρόνια ισχυροποιηθεί το ευρώ τότε το εξωτερικό χρέος της Ελλάδος θα εμφανισθεί μικρότερο μετρούμενο σε ευρώ, που πιστεύω ότι σύντομα θα γίνει το εθνικό μας νόμισμα.

Επίσης υπάρχει και ένα τεχνικό θέμα. Σήμερα οι επενδύσεις των ασφαλιστικών ταμείων σε κρατικά ομόλογα δεν συμπεριλαμβάνονται στο χρέος της Γενικής Κυβέρνησης σε ενο-

ποιημένη βάση, αλλά καθώς τα ταμεία θα επενδύουν όλο και μεγαλύτερα ποσά σε μετοχές, αυτά τα ποσά δεν θα συμψηφίζονται και συνεπώς η λογιστική απεικόνιση θα δείχνει αυξημένο χρέος του ελληνικού δημοσίου. Βεβαίως η πραγματικότητα δεν θα έχει μεταβληθεί όσον αφορά το ενεργητικό και τις σχετικές αποδόσεις του χαρτοφυλακίου των ταμείων και του ελληνικού δημοσίου. Άλλα σε κάθε περίπτωση η πτωτική πορεία του δημοσίου χρέους σαν ποσοστό του ΑΕΠ θα συνεχισθεί με ικανοποιητικούς ρυθμούς.

Μειώνεται δηλαδή η περίφημη “λευκή τρύπα”;

Εάν το θέτετε έτοι, ναι.

Οταν λέμε ότι οι εκθέσεις είναι καλές εννοούμε προφανώς

ότι ολοκληρώνεται μια περίοδος προσπαθειών

για την επίτευξη της ονομαστικής σύγκλισης.

Ποιες παρατηρήσεις γίνονται στις εκθέσεις

για την πραγματική σύγκλιση;

Υπάρχουν πράγματι οι σχετικές με την πραγματική σύγκλιση παρατηρήσεις. Από τη μια πλευρά αναφέρεται η ταχεία αύξηση του ΑΕΠ, αλλά συγχρόνως αναγνωρίζεται ότι υπάρχει πρόβλημα ανεργίας, αφού η ελληνική ανεργία είναι κοντά στο μέσο όρο της ζώνης του ευρώ. Αναγνωρίζεται ακόμη ότι το αυξανόμενο, μελλοντικά, κόστος για τις συντάξεις πρέπει να αντιμετωπισθεί ορθολογικά για να μη δημιουργηθούν πάλι μεγάλα ελλείμματα που θα οδηγήσουν σε συρρίκνωση των συντάξεων όπως συνέβη επανειλημμένα στο παρελθόν.

Πώς πρέπει να αντιμετωπισθούν τα διαρθρωτικά

προβλήματα για τα οποία γίνονται αναφορές

στις δύο εκθέσεις αλλά και στην Ετήσια Εκθεση

της Τράπεζας της Ελλάδος;

Ολοι συμφωνούμε ότι στους επιχειρηματικούς τομείς όπου εμπλέκεται το κράτος, πρέπει να προχωρήσει η ιδιωτικοποίηση με στόχο να παρέχονται στον πολύτη βελτιωμένες υπηρεσίες με χαμηλότερο κόστος. Επίσης, η απελευθέρωση στις αγορές πρέπει να γίνει ταχύτερα, όπως άλλωστε προβλέπεται από την κυβέρνηση πχ στους τομείς του ηλεκτρισμού και των επικοινωνιών. Ακόμη, σημειώνεται στις εκθέσεις ότι πρέπει να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός, που σημαίνει αποτελεσματικότεροι μηχανισμοί και θεσμοί που εμποδίζουν τις συνεννοήσεις μεταξύ επιχειρήσεων και ολιγοπλαιακές καταστάσεις. Τέλος, παρατηρείται ότι στην αγορά εργασίας στην Ελλάδα

παρατηρούνται δυσκαμψίες που πρέπει να αντιμετωπίσουμε αφού, όπως και σε άλλες χώρες, οδηγούν τελικά σε μεγαλύτερη ανεργία και μικρότερο εισόδημα.

Ποιες δεσμεύσεις συνοδεύουν το Πρόγραμμα

**Σταθερότητας που υποχρεούται μια χώρα
μέλος του ευρώ να εφαρμόζει;**

Η μεγάλη δέσμευση του Προγράμματος Σταθερότητας είναι ότι θα πρέπει οπωσδήποτε να πετύχουμε τους δημοσιονομικούς στόχους που έχει θέσει η κυβέρνηση.

Επομένως, πρέπει οπωσδήποτε το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης να εξαλειφθεί ουσιαστικά το 2001 και να μετατραπεί σε πλεόνασμα το 2002 ώστε να διασφαλισθεί η συνεχής μείωση του δημόσιου χρέους σαν ποσοστό του ΑΕΠ.

Για ποιο λόγο η μείωση του χρέους εγγράφεται σε οριζόντια δεκαετία;

Η μείωση του ελλείμματος δεν είναι εύκολη και απαιτεί χρόνο και για άλλες χώρες μέλη της ΕΕ η μείωση του δημόσιου χρέους θα γίνει σταδιακά. Υπό τις παρούσες συνθήκες το επικρατέστερο σενάριο της EKT δείχνει ότι το Ελληνικό δημόσιο χρέος θα φθάσει το 60% του ΑΕΠ (που είναι το σχετικό κριτήριο Σύγκλισης) προς το τέλος της δεκαετίας. Γενικώς, οι παρατηρήσεις που γίνονται στην Εκθεση της EKT για την Ελλάδα δεν διαφέρουν ουσιαστικά από εκείνες που είχαν γίνει για άλλες χώρες του πρώτου κύματος μελών του ευρώ στην Εκθεση Σύγκλισης του 1998. Βεβαίως οι ευνοϊκές προοπτικές δεν θα υλοποιηθούν αυτόματα και γι' αυτό η Εκθεση της EKT τονίζει σε διάφορα σημεία την ανάγκη συνέχισης της προσπάθειας που επιτελείται τα τελευταία χρόνια ούτως ώστε να πετύχει η Ελλάδα ακόμη καλύτερες επιδόσεις, ταχύτερη αύξηση του εθνικού εισοδήματος και της απασχόλησης.

Ποια προβλήματα δημιουργεί το γεγονός ότι η διεθνής ισοτιμία του ευρώ έχει υποχωρήσει σε σύγκριση με τα πρώτα βήματά του; Είναι καλό ή κακό για την Ελλάδα;

Είναι κατ' αρχήν επιζήμιο για την ελληνική οικονομία καθώς ο εισαγόμενος πληθωρισμός αυξάνει και δυσκολεύει την επίτευξη των στόχου της σταθερότητας των τιμών, δηλαδή πληθωρισμό που δεν υπερβαίνει το 2%. Αν έχουμε σήμερα πληθωρισμό υψηλότερο κατά μία εκατοσταία μονάδα απ' αυτόν του μέσου όρου της ζώνης του ευρώ οφείλεται στο γεγονός ότι η δραχμή που ακολουθεί το ευρώ έχει υποτιμηθεί τα τελευταία χρόνια εξ αυτού του λόγου και έναντι του δολαρίου και του γιεν. Βεβαίως η διολίσθηση της δραχμής έναντι του ευρώ είναι προγραμματισμένη ώστε να φθάσει η δραχμή ομαλά την ισοτιμία μετατροπής στο ευρώ στο τέλος του 2001.

Αυτό σε συνδυασμό με το πετρέλαιο...

Η Ελλάδα εξαρτάται από το πετρέλαιο περισσότερο από άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ενωσης που έχουν εναλλακτικές πηγές ενέργειας (ατομική ενέργεια και φυσικό αέριο) και γι' αυτό μια αύξηση της τιμής του πετρελαίου επηρεάζει περισσότερο και αμεσότερα τον πληθωρισμό στην Ελλάδα. Επιπλέον, ενώ παρατηρείται τον τελευταίο καιρό μια μείωση της διεθνούς τιμής του πετρελαίου δεν βλέπουμε αντίστοιχη μείωση της τιμής της βενζίνης, αφού το πετρέλαιο τιμολογείται σε δολάρια ο πληθωρισμός αυξάνει κατά το ποσοστό που ανατιμάται το δολάριο. Βεβαίως από την ανατίμηση του δολαρίου και του γιεν επωφελούνται πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ενωσης που πραγματοποιούν σημαντικές εξαγωγές στις Ηνωμένες Πολιτείες και ασιατικές χώρες και μ' αυτό τον τρόπο η οικονομική τους δραστηριότητα είναι ανάλογα ενισχυμένη.

Γενικότερα πάντως, όλοι συμφωνούμε ότι μια παρατεταμένη αδυναμία του ευρώ δεν είναι επιθυμητή.

Απομένουν έξι μήνες μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας εισόδου της χώρας στο ευρώ από τη στιγμή που θα δοθεί η οριστική έγκριση από το Συμβούλιο Κορυφής.

Τι πρέπει να προσέξουμε στο διάστημα αυτό;

Κατά πρώτο λόγο τις φήμες που αναταράσσουν τα ήρεμα νερά. Δυστυχώς στη χώρα μας κατά καιρούς κυκλοφορούν διάφορες φήμες είτε από άγνοια, είτε επί σκοπόν. Τελευταία κυκλοφορούσε η φήμη ότι “θα υπάρξει μια νέα κεντρική ισοτιμία έναντι του ευρώ ή ότι η Τράπεζα της Ελλάδος θα ρίξει απότομα και σημαντικά τα επιτόκια”. Αυτές οι φήμες δεν είναι αληθείς. Εχουμε προγραμματίσει στην Τράπεζα της Ελλάδος να προχωρήσουμε με μικρά και σταθερά βήματα προς τη σύγκλιση των επιτοκίων και της ισοτιμίας προς την ισοτιμία μετατροπής της δραχμής. Οι συνθήκες στις αγορές θα είναι ομαλές μέχρι το τέλος του 2000 και μετά την ένταξη. Θεωρούμε ότι η κεντρική ισοτιμία που έχει συμφωνηθεί με τις χώρες της ζώνης του ευρώ είναι διατηρήσιμη και ενισχύει την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και δεν υπάρχει κανένας λόγος για αλλαγή.

Υπάρχουν όμως ακόμη εικαρεμή νομικά θέματα. Στην Τράπεζα της Ελλάδος εγκρίθηκε το νέο καταστατικό, το οποίο πρέπει να επικυρωθεί με Νόμο. Επίσης πρέπει να γίνουν ορισμένες νομοθετικές ρυθμίσεις και σε άλλους φορείς ούτως ώστε από την 1η Ιανουαρίου 2001 να έχει προσαρμοστεί το νομικό πλαίσιο στις απαιτήσεις της ένταξης μας στη ζώνη του ευρώ. Κλείνοντας θέλω να επαναλάβω ότι η ελληνική οικονομία έχει σταθεροποιηθεί και θα σταθεροποιηθεί ακόμη περισσότερο καθώς θα επωφεληθεί από την ένταξη της δραχμής στη ζώνη του ευρώ, αλλά για να πετύχουμε τα δυνατά μεγαλύτερα οφέλη δεν πρέπει να εφησυχάσουμε αλλά όλοι οι οικονομικοί και κοινωνικοί φορείς να συνεχίσουν με ταχύ ρυθμό τη μεγάλη προσπάθεια εκσυγχρονισμού της Ελλάδος.